

SWESEMs specialisttentamensgrupp

Rubrik

Avvikande prov/fynd-medsittning

2022-02-17

Innehållsförteckning

Hyponatremi	2
Hypernatremi	3
Hypokalemi	4
Hyperkalemi	5
Hypokalcemi	6
Hyperkalcemi	7
Lågt hemoglobin	8
Förhöjt kreatinin.....	9
Förhöjda leverprov	10

Hyponatremi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes Na? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ MAPLES ☐ Vätskebalans (intag och förlust) ☐ Symtom (illamående, huvudvärk, kräkning, förvirring?) ☐ ABCDE ☐ Blodgas ☐ U-Na, U-osm, S-osm
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid svåra symtom: blanda 20 ml Addex-natrium (4 mmol/ml) med 250 ml NaCl 0,9%; då får man en NaCl lösning av 2,6%. Denna lösning (270 ml av NaCl 2,6%) ges IV över 15 minuter. För barn ges 4 ml/kg. Sedan upprepas mätning av S-Na. Ytterligare hyperton NaCl ges vid behov för att initialt höja [Na] med 5 mmol/L. ☐ Vid misstänkt intravaskulär volymbrist: Ringer-acetat 1000 ml IV över 4h ☐ Vid misstänkt kronisk hyponatremi utan måttliga eller svåra symptom: vätskekarens (< 800 ml/dygn)
4-Vidare vård	☐ Överväg riktade utredningar och behandlar mot den misstänkta orsaken bakom patientens hyponatremi ☐ Beslut om inläggning ☐ Vid inläggning: upprepade mätningar av Na var 2-6 timmar beroende på svårighetsgrad och överväg monitorering av timdiures ☐ Målet är en S-Na höjning ≤ 10 mmol/L under första dygnet och ≤ 8 mmol/L/dygn därefter

Återkoppling till Läkaren:

Hypernatremi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes Na? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ MAPLES ☐ Vätskebalans (intag och förlust) ☐ ABCDE ☐ Blodgas ☐ U-Na, U-osm
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid svår hypovolemi: NaCl 0,9% 500 ml IV bolus, sedan ny klinisk bedömning och ny mätning av Na ☐ Vid saltförgiftning (dvs akut hypernatremi pga intag av vätska med hög saltkoncentration eller överdos av salttabletter): glukos 5% 500 ml IV bolus + vatten PO eller via V-sond +/- hemodialys. Na + Glu mäts varannan timme. ☐ Val av vätskebehandling beror på utgångs-Na och graden av hypovolemi, dvs önskad takt av vätskeersättning. Lämpliga val är NaCl 0,9% (154 mmol/L Na), Ringer-acetat (134 mmol/L Na + 4 mmol/L K) och glukos 5% med tillsatts av NaCl 80 mmol/L + KCl 40 mmol/L.
4-Vidare vård	☐ Inläggning är indicerad för de flesta patienter med hypernatremi ☐ Na initialt var 4:e timme; sikta på en minskning på ≤ 10 mmol/L/dygn

Återkoppling till Läkaren:

Hypokalemi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes K? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ Vid K < 3 mmol/L: EKG ☐ MAPLES ☐ Intag och förlust ☐ Blodgas
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid livshotande arytm: Addex®-Magnesium 1 mmol/ml 10 ml blandad med 10 ml NaCl 0,9% IV över 10 minuter. Vid utebliven effekt: Addex®-Kaliumklorid 2 mmol/ml 10 ml i 250 ml NaCl 0,9% IV över 10 minuter, helst via CVK ☐ Vid K < 3 mmol/L: Addex®-Kaliumklorid 2 mmol/ml 20 ml (dvs 40 mmol) + Addex®-Magnesium 1 mmol/ml 10 ml i 1000 ml NaCl 0,9% IV över 4 timmar. Ges med fördel i sprutpump ☐ Vid K < 3,5 mmol/L: Kaleorid 750 mg depottabletter 2 st PO
4-Vidare vård	☐ Hjärtövervakning om K < 2,5 mmol/L eller vid förlängd QTc, arytm eller ischemi på EKG ☐ Kontrollera om K efter 2-4 timmar ☐ PO ersättning består av Kaleorid 750 mg depottabletter 2 x 3-4 ☐ Överväg tillägg av Emgesan 250 mg 1x2 vid uttalad hypokalemi ☐ Patienter med K > 3,0 mmol/L kan följas upp i primärvården avseende detta, med snar uppföljning om PO ersättning är insatt

Återkoppling till Läkaren:

Hyperkalemi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes K? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ EKG ☐ MAPLES ☐ Blodgas ☐ Om misstänkt cellsönderfall: CK, myoglobin, kalcium, fosfat, urat
3-Åtgärder på akuten	☐ Kalciumglukonat 10% 10-30 ml vid breda QRS-komplex eller bradykardi ☐ Novorapid 10 E i Glukos 50 mg/ml 500 ml IV över 30 min om K > 6 mmol/L, följt därefter av Glukos 50 mg/ml 500 ml IV över 5 h ☐ Salbutamol 10-20 mg nebuliserat eller Terbutalin 0,5 mg/ml 1 ml SC ☐ Överväg forcerad diures, jonbytare och/eller dialys ☐ Åtgärda orsaken/orsakerna (t. ex. urinretention, läkemedel)
4-Vidare vård	☐ Hjärtövervakning så länge K > 6,5 mmol/L eller EKG-förändringar ☐ Kontrollera K och glukos efter 2-4 timmar ☐ Patienter med K < 5,5 mmol/L och åtgärdad orsak kan följas upp i primärvården för detta.

Återkoppling till Läkaren:

Hypokalcemi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes Ca? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ EKG ☐ MAPLES ☐ Symtom (parestesier, spasm, krampanfall?) ☐ Blodgas ☐ PTH, 25-OH-Vitamin D, Magnesium, Fosfat
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid joniserat Ca < 0,8 mmol/L, spasm/krampanfall eller förlängd QTc-tid: kalciumglukonat 10% 10 ml IV över 10 min under EKG-övervakning. Därefter nytt Ca och upprepad behandling vid behov.
4-Vidare vård	☐ Vid joniserat Ca > 0,8 mmol/L och inga eller lindriga symtom: Calcitugg 500 mg 2x2 ☐ Poliklinisk uppföljning om joniserat Ca > 0,8 mmol/L och normal QTc-tid

Återkoppling till Läkaren:

Hyperkalcemi

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes Ca? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ EKG och hjärtövervakning om joniserat Ca > 1,7 mmol/L ☐ MAPLES; fråga specifikt om receptfria läkemedel och kosttillskott ☐ Blodgas ☐ PTH, 25-OH-Vitamin D
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid joniserat Ca > 1,5 mmol/L: NaCl 0,9% 1000 mL över 4 timmar IV ☐ Seponering av tiazider, kalciumtabletter, kosttillskott (Kalcium, vitamin D, vitamin A)
4-Vidare vård	☐ Kalcitoninbehandling vid joniserat Ca > 1,7 mmol/L eller medvetandepåverkan ☐ Zolendronsyrabehandling vid joniserat Ca > 1,7 mmol/L eller medvetandepåverkan ☐ Hjärtövervakning vid joniserat Ca > 1,7 mmol/L ☐ Hemodialys övervägs vid svår refraktär hyperkalcemi ☐ Inläggning vid joniserat Ca > 1,7 mmol/L eller medvetandepåverkan; då fortsatt kristalloidbehandling med titrering till måldiures 100-150 ml/h och uppföljning av Ca om 6 timmar ☐ Uppföljning i primärvården vid joniserat Ca < 1,5 mmol/L och råd att dricka 8 glas vatten per dygn

Återkoppling till Läkaren:

Lågt hemoglobin

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes Hb? Tidigare hematologiska prov?
2-Utredningar på akuten	☐ MAPLES ☐ Melena, hematochezi, kaffesumpkräkning, hematuri, menorrhagi? ☐ Bröstmärta/obehag, dyspné, presynkope? ☐ Blodgas ☐ Leukocyter, trombocyter, retikulocyter, PK, bilirubin, järn, transferrin, ferritin, B12, folat
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid misstänkt aktiv blödning: diskussion med lämplig specialist, överväg farmakologiska åtgärder och transfusion av blodprodukter ☐ Vid misstänkt benmärgssvikt: diskussion med hematolog ☐ Vid misstänkt hemolytisk anemi: diskussion med hematolog ☐ Vid järnbristanemi: överväg intravenös järnbehandling
4-Vidare vård	☐ Inläggning vid aktiv blödning, benmärgssvikt och hemolytisk anemi ☐ Uppföljning och vidare handläggning via primärvården i övrigt

Återkoppling till Läkaren:

Förhöjt kreatinin

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför mättes kreatinin? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ Kaliumnivå? ☐ MAPLES ☐ Vätskeintag och -förlust, smärta, feber? ☐ ABCDE ☐ POCUS/Bladderscan ☐ Blodgas ☐ Vid misstänkt cellsönderfall: CK och myoglobin ☐ Urinsticka
3-Åtgärder på akuten	☐ Vid misstänkt prerenal njursvikt: Inf. Ringer-acetat ☐ Vid postrenal njursvikt: avlastning (t.ex. KAD, nefrostomi) ☐ Vid misstänkt akut renal njursvikt (proteinuri ≥ 2): kontakta njurjour ☐ Seponera läkemedel som påverkar njurfunktionen ☐ Seponera/justera läkemedel som metaboliseras/utsöndras via njurarna
4-Vidare vård	☐ Vid svår njursvikt där hemodialys kan vara aktuell: inläggning med timdiures ☐ I övrigt baseras beslut om inläggning vs poliklinisk uppföljning på risken för akut försämring av njurfunktionen/behovet för snar utredning

Förhöjda leverprov

Förhållningssätt

1-Sammanhang	☐ När och varför togs leverprov? Tidigare värden?
2-Utredningar på akuten	☐ MAPLES ☐ Intag av receptfria preparat, näringstillskott, örter, svamp? ☐ Resor, sexuella kontakter, transfusion av blodprodukter, tatueringar? ☐ ABCDE ☐ Aktuella leverprov, albumin, PK och amylas ☐ Att överväga beroende på sammanhanget: ☐ Ultraljud lever/gallvägar ☐ Etanol, paracetamol ☐ Virusserologi ☐ Autoimmuna prov
3-Åtgärder på akuten	☐ Att överväga beroende på sammanhanget: ☐ Antibiotika vid misstanke om akut kolangit (t. ex. Piperacillin/Tazobactam) ☐ Acetylcystein IV
4-Vidare vård	☐ Inläggning är som regel indicerad vid höga leverprovvärden, tecken på leversvikt (spontan förhöjt PK), hepatisk encefalopati, akut kolecystit/kolangit/pankreatit ☐ I övrigt överväg seponering av läkemedel, patienten får avstå från alkohol, och poliklinisk uppföljning av provsvar och kontrollprov arrangeras hos lämplig mottagning